TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2025. gada 16. janvārī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās – Direktīva (ES) 2016/343 – Tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā – 8. panta 2. punkts – Tiesvedība, kurā aizmuguriski tiek pieņemts notiesājošs vai attaisnojošs spriedums – Nosacījumi – 8. panta 4. punkts – Pienākums informēt aizmuguriski notiesāto personu par pieejamajiem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem – 9. pants – Tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna vai uz citu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kurš dod iespēju no jauna noskaidrot lietas faktus un kura rezultātā sākotnējo nolēmumu varētu atcelt – 10. panta 1. punkts – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību – Valsts tiesiskais regulējums, kurā tiesību uz lietas izskatīšanu no jauna atzīšana ir pakļauta nosacījumam, ka pieteikums par kriminālprocesa atsākšanu tiek iesniegts tiesu iestādē, kurā ir jāierodas tiesājamajai personai

Lietā C-400/23

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saskaņā ar LESD 267. pantu, ko *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija) iesniegusi ar 2023. gada 29. jūnija lēmumu un kas Tiesā reģistrēts 2023. gada 29. jūnijā, krimināprocesā pret

**VB,**

piedaloties

***Sofiyska gradska prokuratura,***

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: trešās palātas priekšsēdētājs K. Likurgs [*C. Lycourgos*] (referents), kas pilda ceturtās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši S. Rodins [*S. Rodin*] un O. Spinjana-Matei [*O. Spineanu-Matei*],

ģenerāladvokāts: Ž. Rišārs Delatūrs [*J. Richard de la Tour*],

sekretārs: A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko snieguši:

– Eiropas Komisijas vārdā – *M. Wasmeier* un *I. Zaloguin*, pārstāvji,

* Tiesvedības valoda – bulgāru.

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2024. gada 11. jūlija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

## Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā (OV 2016, L 65, 1. lpp.), 8. panta 4. punktu, 9. pantu un 10. panta 1. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar kriminālprocesiem, kas uzsākti pret VB par nodarījumiem, kas uzskatāmi par noziegumiem, par kuriem paredzēts brīvības atņemšanas sods.

### Atbilstošās tiesību normas

#### *Savienības tiesības*

*Direktīva 2016/343*

3 Direktīvas 2016/343 9., 10., 12., 33., 39., 44., 47. un 48. apsvērumā ir noteikts:

“(9) Šīs direktīvas mērķis ir veicināt tiesības uz taisnīgu tiesu kriminālprocesā, nosakot kopējus minimālos noteikumus attiecībā uz nevainīguma prezumpcijas un tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā konkrētiem aspektiem.

(10) Nosakot kopējus minimālos noteikumus aizdomās turēto un apsūdzēto procesuālo tiesību aizsardzībai, šī direktīva tiecas stiprināt dalībvalstu savstarpēju uzticību to krimināltiesību sistēmām [..].

[..]

(12) Šai direktīvai būtu jāattiecas uz fiziskām personām, kuras ir aizdomās turētie vai apsūdzētie kriminālprocesā. Tā būtu jāpiemēro no brīža, kad persona tiek turēta aizdomās vai ir apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, un tādēļ pat pirms tam, kad dalībvalsts kompetentās iestādes ar oficiālu paziņojumu vai citādi informē minēto personu par to, ka tā tiek turēta aizdomās. Šī direktīva būtu jāpiemēro visos kriminālprocesa posmos, kamēr nolēmums, kurā tiek galīgi noteikts, vai aizdomās turētais vai apsūdzētais ir izdarījis attiecīgo noziedzīgo nodarījumu, nav kļuvis nepārsūdzams. Šīs direktīvas darbības jomai nebūtu jāattiecas uz tiesiskām darbībām un tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas var būt izmantojami tikai tad, kad attiecīgais nolēmums jau ir kļuvis nepārsūdzams, tostarp Eiropas Cilvēktiesību tiesā veiktām tiesiskām darbībām.

[..]

(33) Tiesības uz taisnīgu tiesu ir viens no demokrātiskas sabiedrības pamatprincipiem. Minētās tiesības ir pamatā aizdomās turēto un apsūdzēto tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā, un tās būtu jānodrošina visā [Eiropas] Savienībā. [..]

[..]

(39) Ja dalībvalstis paredz iespēju noturēt tiesas sēdes bez aizdomās turēto vai apsūdzēto klātbūtnes, bet nav nepieciešamo priekšnoteikumu, lai nolēmumu par konkrēto aizdomās turēto vai apsūdzēto pieņemtu aizmuguriski, jo, neskatoties uz saprātīgiem centieniem aizdomās turēto vai apsūdzēto atrast, nav zināma šīs personas atrašanās vieta, piemēram, ja persona ir aizbēgusi vai izvairās no saukšanas pie atbildības, tomēr vajadzētu pastāvēt iespējai nolēmumu pieņemt bez aizdomās turētā vai apsūdzētā klātbūtnes un minēto nolēmumu izpildīt. Minētajā gadījumā dalībvalstīm būtu jānodrošina, lai tad, kad aizdomās turētie vai apsūdzētie ir informēti par nolēmumu, jo īpaši, kad tie ir aizturēti, šīs personas būtu jāinformē arī par iespēju minēto nolēmumu pārsūdzēt un par tiesībām uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai par citiem tiesībaizsardzības līdzekļiem. Šāda informācija būtu jāsniedz rakstiski. Informāciju var sniegt arī mutiski ar nosacījumu, ka informācijas sniegšanas fakts tiek fiksēts saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzēto reģistrācijas kārtību.

[..]

(44) Savienības tiesību aktu efektivitātes princips nosaka, ka dalībvalstis nodrošina pienācīgus un efektīvus tiesiskās aizsardzības līdzekļus gadījumā, ja tiek pārkāptas tiesības, kas personai piešķirtas ar Savienības tiesību aktiem. Lai saglabātu tiesības uz taisnīgu tiesu un tiesības uz aizstāvību, ar efektīvu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kas pieejams gadījumā, kad tiek pārkāptas kādas no šajā direktīvā noteiktajām tiesībām, vajadzētu, ciktāl iespējams, panākt, ka aizdomās turētie vai apsūdzētie tiek nostādīti tādā pašā stāvoklī, kādā tie būtu bijuši, ja aizskārums nebūtu noticis.

[..]

(47) Šajā direktīvā tiek ievērotas pamattiesības un pamatprincipi, kas atzīti [Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – "Harta")] un [Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā, kas parakstīta Romā 1950. gada 4. novembrī, (turpmāk tekstā – "ECPAK")], tostarp [..] tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un tiesības uz taisnīgu tiesu [..]. Būtu jo īpaši jāņem vērā [LES] 6. pants, saskaņā ar kuru Savienība atzīst Hartā noteiktās tiesības, brīvības un principus un saskaņā ar kuru pamattiesības, kas ir garantētas ar [ECPAK] un izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, ir Savienības tiesību vispārīgo principu pamats.

(48) Tā kā šajā direktīvā ir noteikti minimālie noteikumi, dalībvalstīm būtu jāvar paplašināt direktīvā noteiktās tiesības, lai nodrošinātu augstāku aizsardzības līmeni. Dalībvalstu paredzētajam aizsardzības līmenim nekad nevajadzētu būt zemākam par standartiem, kas noteikti Hartā vai [ECPAK], kā to interpretē Tiesa un Eiropas Cilvēktiesību tiesa."

4 Šīs direktīvas 1. pantā "Priekšmets" ir noteikts:

"Ar šo direktīvu paredz kopējus minimālos noteikumus, kas attiecas uz:

a) konkrētiem nevainīguma prezumpcijas aspektiem kriminālprocesā;

b) tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā kriminālprocesā."

5 Atbilstoši minētās direktīvas 2. pantam "Darbības joma":

"Šī direktīva attiecas uz fiziskām personām, kuras ir aizdomās turētie vai apsūdzētie kriminālprocesā. To piemēro visos kriminālprocesa posmos – no brīža, kad persona tiek turēta aizdomās vai apsūdzēta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu vai par iespējamu noziedzīgu nodarījumu, līdz brīdim, kad nolēmums, kurā tiek galīgi noteikts, vai aizdomās turētais vai apsūdzētais ir izdarījis attiecīgo noziedzīgo nodarījumu, ir kļuvis nepārsūdzams."

6 Minētās direktīvas 8. pantā "Tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā" ir paredzēts:

"1. Dalībvalstis nodrošina, ka aizdomās turētajiem vai apsūdzētajiem ir tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā.

2. Dalībvalstis var paredzēt, ka tiesas sēde, kurā var tikt pieņemts nolēmums par aizdomās turētā vai apsūdzētā vainīgumu vai nevainīgumu, var notikt bez minētās personas klātbūtnes ar noteikumu, ka:

a) aizdomās turētais vai apsūdzētais ir pienācīgā laikā informēts par tiesas sēdi un par neierašanās sekām; vai

b) aizdomās turēto vai apsūdzēto, kas ir informēts par tiesas sēdi, pārstāv pilnvarots advokāts, kuru izraudzījies aizdomās turētais vai apsūdzētais, vai valsts.

3. Nolēmumu, kas ir pieņemts saskaņā ar 2. punktu, var izpildīt attiecībā uz konkrēto aizdomās turēto vai apsūdzēto.

4. Gadījumos, kad dalībvalstis paredz iespēju, ka tiesas sēdes var notikt bez aizdomās turēto vai apsūdzēto klātbūtnes, bet nav iespējams panākt atbilstību šā panta 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem, jo, neskatoties uz saprātīgajiem centieniem aizdomās turēto vai apsūdzēto atrast, personas atrašanās vieta nav zināma, dalībvalstis var noteikt, ka nolēmumu tomēr var pieņemt un izpildīt. Minētajā gadījumā dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad aizdomās turētie vai apsūdzētie ir informēti par nolēmumu, jo īpaši, kad minētās personas ir aizturētas, tās informē arī par iespēju minēto nolēmumu pārsūdzēt un par tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai par citu tiesību aizsardzības līdzekli saskaņā ar 9. pantu.

[..]"

7 Direktīvas 2016/343 9. pants "Tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna" ir formulēts šādi:

"Dalībvalstis nodrošina, ka gadījumos, kad aizdomās turētie vai apsūdzētie nepiedalās klātienē savas lietas izskatīšanā tiesā un kad nav izpildīti 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, tiem ir tiesības uz lietas izskatīšanu tiesā no jauna vai uz citu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kurš dod iespēju no jauna noskaidrot lietas faktus, tostarp pārbaudīt jaunus pierādījumus, un kura rezultātā sākotnējo nolēmumu varētu atcelt. Minētajā sakarā dalībvalstis nodrošina, ka minētajiem aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem ir tiesības uz klātbūtni, efektīvi piedalīties saskaņā ar valsts tiesību aktos paredzētajām procedūrām un izmantot tiesības uz aizstāvību."

8 Šīs direktīvas 10. panta "Tiesību aizsardzības līdzekļi" 1. punkts paredz:

"Dalībvalstis nodrošina, lai aizdomās turētajiem un apsūdzētajiem būtu efektīvi tiesiskās aizsardzības līdzekļi, ja tiek pārkāptas viņu tiesības, kas noteiktas saskaņā ar šo direktīvu."

*Pamatlēmums 2002/584*

9 Padomes 2002. gada 13. jūnija Pamatlēmuma 2002/584/TI par Eiropas apcietināšanas orderi un par nodošanas procedūrām starp dalībvalstīm (OV 2002, L 190, 1. lpp.), kas grozīts ar Padomes 2009. gada 26. februāra Pamatlēmumu 2009/299/TI (OV 2009, L 81, 24. lpp.) (turpmāk tekstā – "Pamatlēmums 2002/584"), 4.a pantā paredzēts:

"1. Tāpat izpildes tiesu iestāde drīkst atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, kas izdots, lai izpildītu brīvības atņemšanas sodu vai piemērotu ar brīvības atņemšanu saistītu drošības līdzekli, ja nolēmums pieņemts aizmuguriski, izņemot gadījumus, kad Eiropas apcietināšanas orderī norādīts, ka saskaņā ar turpmākām izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktos paredzētām procesuālajām prasībām attiecīgā persona:

[..]

d) nav saņēmusi nolēmumu, bet:
   i) nolēmums personai tiks izsniegts tūlīt pēc nodošanas un persona tiks skaidri informēta par viņas tiesībām uz lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, kurā viņai ir tiesības piedalīties un kura dod iespēju lietu, tostarp jaunus pierādījumus, atkārtoti izskatīt pēc būtības, un kuras rezultātā sākotnējais nolēmums varētu tikt atcelts;

   un
   ii) tiks informēta par termiņu, kādā jāpieprasa šāda lietas atkārtota izskatīšana vai pārsūdzība, kā minēts atbilstīgajā Eiropas apcietināšanas orderī.

[..]

3. Ja personu nodod atbilstīgi 1. punkta d) apakšpunktā paredzētajiem nosacījumiem un ja attiecīgā persona ir lūgusi lietas atkārtotu izskatīšanu vai pārsūdzību, šādas personas apcietinājumu līdz lietas atkārtotas izskatīšanas vai pārsūdzības pabeigšanai pārskata saskaņā ar izsniegšanas dalībvalsts tiesību aktiem vai nu regulāri, vai arī pēc attiecīgās personas lūguma. Šāda pārskatīšana jo īpaši ietver iespēju apcietinājumu apturēt vai pārtraukt. Lietas atkārtota izskatīšana vai pārsūdzība sākas pienācīgā laikā pēc nodošanas."

***Bulgārijas tiesības***

10 *Nakazatelno-protsesualen kodeks* (Kriminālprocesa kodekss, 2005. gada 28. oktobra DV Nr. 86), redakcijā, kas piemērojama pamatlietām (turpmāk tekstā – "*NPK*"), 15. panta 2. un 3. punktā paredzēts:

"(2) Apsūdzētajiem un citām personām, kas piedalās kriminālprocesā, ir visi procesuālie līdzekļi, kas nepieciešami to likumīgo tiesību un interešu aizstāvībai.

(3) Tiesnesis, prokurors un izmeklēšanas iestādes 2. punktā minētajām personām dara zināmas viņu procesuālās tiesības un nodrošina tām iespēju šīs tiesības izmantot."

11 *NPK* 423. panta 1.–4. punktā ir noteikts:

"(1) Sešu mēnešu laikā pēc tam, kad aizmuguriski notiesātais ir uzzinājis par galīgo notiesājošo spriedumu [..], tas var lūgt atkārtoti izskatīt krimināllietu, atsaucoties uz savu prombūtni [šajā procesā]. Lūgums tiek apmierināts, ja vien nav tā, ka pēc apsūdzības izvirzīšanas izmeklēšanas stadijā notiesātais ir aizbēdzis un tādēļ nav iespējams izpildīt 247.c panta 1. punktā paredzēto procedūru, vai ka pēc tam, kad minētā procedūra ir izpildīta, notiesātais bez attaisnojoša iemesla nav ieradies uz tiesas sēdi.

(2) Minētais lūgums neaptur notiesājoša sprieduma izpildi, ja vien tiesa nenosaka citādi.

(3) Kriminālprocesa atsākšanas procedūra tiek izbeigta, ja aizmuguriski notiesātais bez attaisnojoša iemesla nav ieradies.

(4) Ja aizmuguriski notiesātais ir apcietināts galīga notiesājoša sprieduma izpildei un ja tiesa atsāk krimināllietas izskatīšanu, tiesa nolēmumā lemj arī par apcietinājumu."

12 *NPK* 424. panta 1. un 2. punktā paredzēts:

"(1) Pieteikumu par krimināllietas atkārtotu izskatīšanu atbilstoši 422. panta 1. punkta 5. apakšpunktam izskata kompetentā *Apelativen sad* [apelācijas tiesa, Bulgārija], ja *Rayonen sad* [rajona tiesa, Bulgārija] vai *Okrazhen sad* [apgabaltiesa, Bulgārija] kā apelācijas instance ir pieņēmusi 419. pantā minēto aktu, izņemot jaunus nolēmumus.

(2) Ārpus 1. punktā minētajiem gadījumiem pieteikumu par krimināllietas atkārtotu izskatīšanu izvērtē *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija)."

13 *NPK* 425. panta 2. punktā noteikts:

"Šā kodeksa 423. panta 1. punktā minētajos gadījumos lieta tiek izskatīta no jauna tajā stadijā, kurā sākta aizmuguriska lietas izskatīšana."

## Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

14 Bulgārijā pret VB sākta kriminālvajāšana. Viņš tiek apsūdzēts, pirmkārt, par dalību noziedzīgas organizācijas organizētā grupā, kuras darbības mērķis ir narkotisko vielu kultivēšana un izplatīšana, kā arī ieroču glabāšana, un, otrkārt, par to, ka viņš pats ir glabājis narkotiskās vielas un ieročus. Šie nodarījumi ir noziegumi, par kuriem paredzēts brīvības atņemšanas sods.

15 VB nav saņēmis nevienu formālu paziņojumu par viņam izvirzītajām apsūdzībām. Turklāt viņš netika informēts nedz par lietas nodošanu tiesai, nedz, vēl jo vairāk, par tiesas sēdes datumu un vietu, kā arī par viņa neierašanās tiesā sekām. Kompetentajām valsts iestādēm nav izdevies atrast VB, jo izmeklēšanas posmā viņš aizbēga tieši pirms policijas veiktās aizdomās turēto aizturēšanas. VB tika izsludināts meklēšanā, tostarp izsniedzot Eiropas apcietināšanas orderi, taču netika atrasts.

16 2022. gadā *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināllietu tiesa, Bulgārija), kas sākotnēji izskatīja pret VB uzsāktos kriminālprocesus, iesniedza lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu par Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta un 9. panta interpretāciju. Šie lūgumi tostarp attiecās uz jautājumu par to, vai šajā direktīvā ir prasīts, lai tiesa, kas pieņem aizmugurisku notiesājošu nolēmumu, lai gan nav izpildīti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, notiesājošajā nolēmumā skaidri norādītu, ka pastāv tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna.

17 Tiesa 2023. gada 8. jūnija spriedumā VB (Aizmuguriski notiesātā informēšana) (C-430/22 un C-468/22, turpmāk tekstā – "spriedums VB", EU:C:2023:458), uz šo jautājumu atbildēja noliedzoši.

18 *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa, Bulgārija), kura kopš *Spetsializiran nakazatelen sad* (Specializētā krimināltiesa, Bulgārija) likvidēšanas ir pārņēmusi kriminālprocesus pamatlietā un ir iesniedzējtiesa, uzskata, ka spriedums VB varētu tikt saprasts tādējādi, ka Bulgārijas tiesību akti atbilst Direktīvai 2016/343 un ka tiesnesim, kurš personu notiesā aizmuguriski, lai gan nav izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, nav jāpieliek nekādas pūles, lai nodrošinātu, ka šīs direktīvas 8. panta 4. punkta otrajā teikumā paredzētā informācija tiek paziņota šai personai.

19 Tomēr šāda sprieduma VB interpretācija nav acīmredzama. Būtu nepieciešams saņemt papildu precizējumus par Direktīvas 2016/343 tvērumu, lai tostarp noskaidrotu, kurā brīdī šīs direktīvas 8. panta 4. punkta otrajā teikumā minētā informācija ir jāpaziņo aizmuguriski notiesātajai personai.

20 Iesniedzējtiesa norāda, ka tai ir nepieciešami šie precizējumi, lai novērtētu, vai tā var turpināt aizmuguriski skatīt kriminālprocesus pamatlietā. Tā kā pastāv zināma iespēja, ka VB tiks notiesāts, esot noteikti jāpārliecinās, ka informācija, ko VB vēlāk saņems par notiesājošo spriedumu un viņa procesuālajām tiesībām, ir pietiekama, ņemot vērā Direktīvā 2016/343 paredzētos kopējos minimālos noteikumus.

21 Minētā tiesa it īpaši vēlas pārliecināties, ka iespējamās aizturēšanas brīdī VB tiks informēts ne tikai par to, ka viņš ir notiesāts, bet arī par procesuālajām tiesībām, kas paredzētas Direktīvas 2016/343 9. pantā, uz kuru ir atsauce tās 8. panta 4. punkta otrajā teikumā.

22 Tā kā šīm Direktīvas 2016/343 normām saskaņā ar 2022. gada 19. maija sprieduma *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana) (C-569/20, EU:C:2022:401) 28. punktu ir tieša iedarbība un Bulgārijas tiesām saskaņā ar *NPK* 15. panta 3. punktu ir pienākums informēt apsūdzētās personas par viņu procesuālajām tiesībām, minētā tiesa vēlas noskaidrot, kādus pasākumus tā varētu veikt vai tai būtu jāveic, lai nodrošinātu šīs direktīvas ievērošanu pēc aizmuguriski pasludināta notiesājošā sprieduma.

23 Šajā ziņā iesniedzējtiesa vispirms uzskata, ka aizmuguriski notiesātai personai būs jāpaziņo visi iemesli, kuru dēļ viņa ir notiesāta. Tiesai būtu jāprecizē, vai tas tostarp nozīmē, ka visa aizmuguriski pieņemtā nolēmuma kopija ir jāizsniedz attiecīgajai personai līdz ar tās aizturēšanu.

24 Turpinājumā, runājot par aizmuguriski notiesātās personas procesuālajām tiesībām, iesniedzējtiesa vēlas saņemt dažu Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrajā teikumā un 9. pantā ietverto formulējumu, it īpaši formulējumu "iespēja minēto nolēmumu pārsūdzēt", "tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna" un "cits tiesību aizsardzības līdzeklis", interpretāciju.

25 Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzsver, ka Bulgārijā termiņš, kas paredzēts aizmuguriska notiesājoša sprieduma pārsūdzēšanai, ir piecpadsmit dienas, un tas bez pārtraukuma noris, sākot no šī notiesājošā sprieduma pasludināšanas dienas, pat ja attiecīgā persona joprojām nav atrodama. Tādējādi *NPK* 423. pantā, kas attiecas uz iespējamu kriminālprocesa atsākšanu, esot paredzēts vienīgais pieejamais tiesiskās aizsardzības līdzeklis, lai pārsūdzētu aizmugurisku notiesājošu spriedumu, tiklīdz tas sešpadsmitajā dienā pēc pasludināšanas iegūst *res judicata* spēku.

26 Tomēr Bulgārijas tiesībās neesot paredzēts, ka aizmuguriski notiesāta persona būtu jāinformē par iespēju lūgt krimināllietas izskatīšanu no jauna.

27 Turklāt pieteikumu no jauna izskatīt krimināllietu varot iesniegt tikai pēc tam, kad aizmuguriskais spriedums ir ieguvis *res judicata* spēku, un tikai *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa), kuras nolēmumus nevar pārsūdzēt, kompetencē esot izskatīt šo pieteikumu. Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai šāda procesuālā kārtība nodrošina "tiesību uz lietas izskatīšanu no jauna vai citu tiesību aizsardzības līdzekli" efektivitāti Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma un 9. panta izpratnē.

28 Turklāt šo tiesību efektivitāti, šķiet, ietekmē pienākums ierasties tiesā, kura izskatīs šo pieteikumu, pretējā gadījumā pieteikums no jauna izskatīt krimināllietu tiks atstāts bez izskatīšanas. Iesniedzējtiesa norāda, ka šāda prasība nav viens no Savienības likumdevēja noteiktajiem kopējiem minimālajiem noteikumiem un, ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru par ECPAK 6. pantu, varētu būt nesaderīgs ar Hartas 47. pantā un Direktīvas 2016/343 10. panta 1. punktā nostiprinātajām pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību.

29 Iepriekš minēto apstākļu sekas esot tādas, ka Bulgārijā "tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna vai uz citu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kurš dod iespēju no jauna noskaidrot lietas faktus" Direktīvas 2016/343 izpratnē, netiek ne paziņotas, ne pat atzītas brīdī, kad aizmuguriski notiesātā persona tiek informēta par tās notiesāšanu. Tomēr šī persona var īstenot šīs tiesības tiesvedībā *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa). Jānosaka, vai šāda kārtība atbilst Savienības tiesībām.

30 Turklāt iesniedzējtiesa pauž bažas, ka, pakļaujot tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna nosacījumam par tiesvedības uzsākšanu pēc tam, kad aizmuguriskais nolēmums ieguvis *res judicata* spēku, Bulgārijas likumdevējs ir radījis situāciju, kurā tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna vairs neietilpst Direktīvas 2016/343 darbības jomā, kā tā definēta šīs direktīvas 2. pantā, lasot to tās 12. apsvēruma gaismā.

31 Turklāt, minētās tiesas ieskatā, attiecīgās Bulgārijas procesuālās kārtības noteikumi varētu padarīt neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt VB nodošanu, ja viņš tiktu atrasts un apcietināts citā dalībvalstī. No Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta d) apakšpunkta izrietot, ka izpildes tiesu iestāde nevar atteikties izpildīt Eiropas apcietināšanas orderi, ja šajā orderī ir norādīts, ka attiecīgajai personai tūlīt pēc nodošanas tiks izsniegts aizmuguriski pieņemts nolēmums, kā arī informācija par tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai pārsūdzību. Taču Bulgārijas tiesībās šādu informāciju sniegt neesot paredzēts.

32 Minētā tiesa arī jautā, saskaņā ar kādiem procesuālajiem noteikumiem tā pati varētu noteikt, vai ir ievēroti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi. Tā it īpaši vēlas noskaidrot, vai tai pirms šā aspekta izlemšanas nolēmumā, ko tā pieņems aizmuguriski, jāuzklausa advokāts, kurš aizstāv prombūtnē esošo personu.

33 Visbeidzot, tā kā šajā posmā nevar izslēgt, ka VB tiks attaisnots, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Direktīvā 2016/343 paredzētajiem noteikumiem ir nozīme šādā gadījumā. Šīs direktīvas formulējums šajā ziņā neesot skaidrs, jo tajā ir atsauce uz aizmuguriski pieņemtu "nolēmumu", nevis konkrēti uz aizmugurisku notiesājošu nolēmumu. Daži minētās direktīvas 8. panta fragmenti, kā, piemēram, formulējums "nolēmums par [..] vainīgumu vai nevainīgumu", liekot domāt, ka runa ir par ikvienu nolēmumu, bet citi, piemēram, vārdi "jo īpaši aizturēšanas laikā", ļaujot domāt, ka runa ir tikai par aizmuguriskiem notiesājošiem spriedumiem.

34 Šajos apstākļos *Sofiyski gradski sad* (Sofijas pilsētas tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) a) Vai Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrais teikums ir jāinterpretē tādējādi, ka persona, kura aizmuguriski notiesāta ar brīvības atņemšanas sodu, lai gan nav izpildīti 8. panta 2. punktā minētie nosacījumi, ir jāinformē par šo notiesājošo nolēmumu brīdī, kad viņa tiek aizturēta šā soda izpildes nolūkā?

b) Kāds ir Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrajā teikumā ietvertās prasības "ir informēti par nolēmumu" saturs, un vai [šī prasība] paredz minētā nolēmuma kopijas izsniegšanu?

c) Ja atbilde uz pirmā jautājuma a) un b) punktu būtu noliedzoša, vai Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrais teikums nepieļauj, ka valsts tiesa pārliecinās par minētā nolēmuma kopijas izsniegšanu?

2) a) Vai valsts tiesiskais regulējums, kurā – gadījumam, kad krimināllieta tiek izskatīta bez apsūdzētā klātbūtnes un tiesa pieņem notiesājošu nolēmumu, lai gan nav izpildīti Direktīvas [2016/343] 8. panta 2. punktā minētie nosacījumi, – nav paredzēta ne kārtība, ne nosacījums par aizmuguriski notiesātās personas informēšanu par tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna ar viņas piedalīšanos un it īpaši tad, ja nav paredzēts, ka šāda informācija tiek sniegta aizmuguriski notiesātās personas aizturēšanas brīdī, ir saderīgs ar šīs direktīvas 8. panta 4. punkta otro teikumu?

b) Vai nozīmīgi ir tas, ka valsts tiesiskajā regulējumā (*NPK* 423. pants) ir noteikts, ka aizmuguriski notiesāto personu informē par viņas tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna, bet tikai pēc tam, kad šī persona ir iesniegusi pieteikumu par šā notiesājošā sprieduma atcelšanu un lietas izskatīšanu no jauna ar viņas piedalīšanos, turklāt, atbildot uz šo pieteikumu, viņa tiek informēta tiesas nolēmuma veidā?

c) Ja atbilde būtu noliedzoša, vai Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrajā teikumā un 10. panta 1. punktā izklāstītās prasības ir ievērotas, ja tiesa, kas krimināllietu izskata bez apsūdzētā klātbūtnes un pieņem notiesājošu nolēmumu, lai gan nav izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, savā nolēmumā norāda uz šīs personas tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai uz citu tiesību aizsardzības līdzekli un uzdod personām, kas veic notiesātās personas aizturēšanu, izsniegt viņai šā nolēmuma kopiju?

d) Ja atbilde būtu apstiprinoša, vai Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrais teikums nepieļauj to, ka tiesa, kas bez apsūdzētā klātbūtnes pieņem notiesājošu nolēmumu, nepastāvot direktīvas 8. panta 2. punktā minētajam gadījumam, savā nolēmumā atbilstoši [minētās] direktīvas 9. pantam norāda uz šīs personas tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai uz citu tiesiskās aizsardzības līdzekli un uzdod personām, kas veic notiesātās personas aizturēšanu, izsniegt tai šā nolēmuma kopiju?

3) Kāds ir agrākais un vēlākais iespējamais brīdis, kad tiesai būtu jānosaka, vai kriminālprocesā bez apsūdzētā klātbūtnes ir izpildīti Direktīvas [2016/343] 8. panta 2. punktā minētie nosacījumi, un jāveic pasākumi, lai nodrošinātu šīs personas informēšanu par tās tiesībām atbilstoši šīs direktīvas 8. panta 4. punkta otrajam teikumam?

4) Vai [trešajā jautājumā] minētajā nolēmumā ir jāņem vērā apsūdzības uzturētāja un klātneesošā apsūdzētā aizstāvja viedoklis?

5) a) Vai Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrajā teikumā lietotais formulējums "iespēja minēto nolēmumu pārsūdzēt" attiecas uz tiesībām pārsūdzēt nolēmumu augstākā instancē vai tomēr tas attiecas uz tāda tiesas nolēmuma pārsūdzību, kas ir stājies likumīgā spēkā?
   b) Kādam saturam ir jābūt Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrajā teikumā paredzētajai informācijai, kas jāsniedz aizmuguriski notiesātai personai, ja nav izpildīti 8. panta 2. punktā minētie nosacījumi, par "tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai par citu tiesību aizsardzības līdzekli saskaņā ar 9. pantu", par tiesībām izmantot šādu tiesību aizsardzības līdzekli, ja šī persona pārsūdz attiecībā uz viņu aizmuguriski pieņemto notiesājošo spriedumu, vai par tiesībām iesniegt šādu pieteikumu, kura pamatotība ir vērtējama vēlāk?

6) Kāds saturs ir Direktīvas [2016/343] 9. panta pirmajā teikumā lietotajam formulējumam "citu tiesiskās aizsardzības līdzekli, kurš dod iespēju no jauna noskaidrot lietas faktus, tostarp pārbaudīt jaunus pierādījumus, un kura rezultātā sākotnējo nolēmumu varētu atcelt"?

7) Vai ar Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punktu un 9. pantu ir saderīga valsts tiesību norma (*NPK* 423. panta 3. punkts), kas paredz aizmuguriski notiesātās personas personīgu ierašanos kā obligātu priekšnosacījumu tam, lai varētu izskatīt un apmierināt tās pieteikumu par lietas izskatīšanu no jauna?

8) Vai Direktīvas [2016/343] 8. panta 4. punkta otrais teikums un 9. pants ir piemērojami attiecībā uz attaisnotām personām?"

## Par prejudiciālajiem jautājumiem

### *Par pirmā jautājuma a) un b) daļu, otrā jautājuma a) un b) daļu, kā arī trešo un piekto līdz septīto jautājumu*

35 Ar pirmā jautājuma a) un b) daļu, otrā jautājuma a) un b) daļu, kā arī trešo un piekto līdz septīto jautājumu, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums kopsakarā ar šīs direktīvas 9. pantu ir jāinterpretē tādējādi, ka:

– persona, kas aizmuguriski notiesāta ar brīvības atņemšanas sodu, lai gan minētās direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi nebija izpildīti, brīdī, kad tā tika apcietināta, lai izpildītu šo sodu, ir jāinformē, pirmkārt, par aizmuguriski pieņemtu nolēmumu, tostarp saņemot pilna nolēmuma kopiju, un, otrkārt, par pieejamajiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, un

– šī pati direktīva nepieļauj, ka pēc termiņa, kas paredzēts apelācijas iesniegšanai par aizmuguriski pieņemtu nolēmumu, beigām vienīgais tiesājamajam pieejamais tiesību

aizsardzības līdzeklis ir iesniegt pieteikumu par krimināllietas izskatīšanu no jauna nevis tajā tiesā, kura ir pieņēmusi šo nolēmumu, bet citā tiesā un ar nosacījumu, ka persona tajā ierodas.

36 Jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 2016/343 1. pantu direktīva ietver kopējus minimālos noteikumus attiecībā uz konkrētiem kriminālprocesa aspektiem, tostarp "tiesībām piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā". Kā nepārprotami liecina šīs direktīvas 33. apsvēruma formulējums, šīs tiesības ir neatņemama pamattiesību uz taisnīgu tiesu sastāvdaļa (spriedums, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 25. punkts).

37 Ar minētās direktīvas 8. panta 1. punktu dalībvalstīm ir uzlikts pienākums nodrošināt šo tiesību ievērošanu. Tomēr saskaņā ar šā panta 2. un 4. punktu konkrētos apstākļos dalībvalstis var paredzēt tiesas sēdi bez apsūdzētā klātbūtnes (spriedums, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 26. punkts).

38 Minētajā 2. un 4. punktā būtībā ir paredzēts, ka par aizdomās turētajām un apsūdzētajām personām, kuras nav varējušas tikt informētas par lietas izskatīšanu tiesā vai kuras, lai gan tikušas informētas par šīs lietas izskatīšanu, nav tikušas informētas par neierašanās sekām un kuras arī nepārstāv pilnvarots advokāts, var tikt pieņemts aizmugurisks un izpildāms nolēmums, bet brīdī, kad šīs personas tiek informētas par šo nolēmumu, "jo īpaši, kad minētās personas ir aizturētas", tām ir jābūt informētām arī par visiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas ir viņu rīcībā saistībā ar minēto nolēmumu.

39 Saskaņā ar Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otro teikumu personas, attiecībā uz kurām pieņemts aizmugurisks nolēmums, lai gan nebija izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, ir jāinformē par "iespēju minēto nolēmumu pārsūdzēt un par tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai par citu tiesību aizsardzības līdzekli saskaņā ar 9. pantu".

40 Minētā 8. panta 4. punkta otrā teikuma tvērums ir jāinterpretē, ņemot vērā šīs tiesību normas formulējumu un kontekstu, kā arī tiesiskā regulējuma, kurā ietilpst minētā tiesību norma, mērķus (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).

41 Attiecībā uz šīs pašas tiesību normas formulējumu jānorāda, pirmkārt, ka no vārdiem "jo īpaši, kad minētās personas ir aizturētas" izriet, ka, lai gan nevar izslēgt, ka persona, kas aizmuguriski notiesāta ar brīvības atņemšanas sodu, var tikt informēta par šo notiesāšanu, nebūdama aizturēta, lai izpildītu šo sodu, šī persona aizturēšanas brīdī ir jāinformē par minētā notiesājošā nolēmuma esamību, ja šī informācija tai nav tikusi sniegta iepriekš.

42 Otrkārt, no Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma formulējuma arī izriet, ka tad, ja attiecīgā persona ir informēta par aizmuguriski pasludinātu notiesājošu spriedumu, šajā tiesību normā minētajā situācijā – proti, ka aizmugurisks nolēmums ir pieņemts, lai gan nav izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, – tā ir arī jāinformē "par iespēju minēto nolēmumu pārsūdzēt un par tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai par citu tiesību aizsardzības līdzekli saskaņā ar [minētās direktīvas] 9. pantu".

43 No šī formulējuma var izsecināt divas saskanīgas norādes. Pirmām kārtām, atsauce uz iespēju apstrīdēt aizmuguriski pieņemtu nolēmumu, kas ir norādīta kā atsevišķs un neatkarīgs procesuāls elements salīdzinājumā ar "tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai citu tiesību aizsardzības līdzekli", norāda, ka dalībvalstīm ir iespēja paredzēt procedūru pirms

Direktīvas 2016/343 9. pantā paredzētās lietas izskatīšanas no jauna vai cita tiesību aizsardzības līdzekļa izmantošanas. Šādas procedūras mērķis var būt konstatēt, ka šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti un ka tādēļ ir nepieciešama lietas izskatīšana no jauna vai "cita tiesību aizsardzības līdzekļa" izmantošana.

44 Otrām kārtām, no sakārtojuma saikļa "vai" lietošanas teikuma daļā "tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna vai uz citu tiesību aizsardzības līdzekli" izriet, ka dalībvalstīm ir izvēle: paredzēt krimināllietas izskatīšanu no jauna, uzsākot jaunu procesu, vai paredzēt "citu tiesību aizsardzības līdzekli", kam saskaņā ar minētās direktīvas 9. pantu ir jābūt līdzvērtīgam jaunam procesam, jo tam ir jāļauj no jauna izvērtēt lietu pēc būtības, tostarp pārbaudīt jaunus pierādījumus, un tā rezultātā jābūt iespējai atcelt sākotnējo nolēmumu (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 59. punkts).

45 Treškārt, no Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma formulējuma izriet, ka Savienības likumdevējs nav precizējis kārtību, kādā jāinformē par "tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna vai citu tiesību aizsardzības līdzekli" (spriedums VB, 27. punkts). It īpaši šajā tiesību normā nav paredzēts, ka šī informācija ir jānorāda aizmuguriski pasludinātajā nolēmumā. Tāpat nešķiet, ka tiesai, kas pieņem šo nolēmumu, saskaņā ar šo direktīvu minētajā nolēmumā vai tam pievienotajā rīkojumā būtu jāprecizē, kurai iestādei ir jāsniedz minētā informācija un kādā veidā.

46 Tādējādi Direktīvai 2016/343 nav pretrunā tas, ka dalībvalsts ievieš procesuālo kārtību, kas automātiski neizraisa kriminālprocesa atkārtotu izskatīšanu, bet prasa, lai personas, kuras notiesātas aizmuguriski un kuras vēlas, lai lieta tiktu izskatīta no jauna, iesniegtu attiecīgu pieteikumu citā tiesā, nevis tajā, kura pieņēmusi aizmugurisku nolēmumu, lai šī cita tiesa pārbaudītu, vai ir izpildīts priekšnoteikums tiesību uz lietas izskatīšanu no jauna īstenošanai, proti, ka nav izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi. Šāda kārtība ir saderīga ar minēto direktīvu, ciktāl, pirmām kārtām, lietas izskatīšanas no jauna pieteikuma procedūra faktiski ļauj no jauna izskatīt lietu visos gadījumos, kad pēc pārbaudes tiek konstatēts, ka nav izpildīti minētās direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, un, otrām kārtām, aizmuguriski notiesātā persona, saņemot informāciju par notiesājošo spriedumu, tiek informēta arī par šīs procedūras pastāvēšanu.

47 Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma formulējuma pārbaudes rezultātu, kas izklāstīts šā sprieduma 46. punktā, apstiprina šīs tiesību normas konteksts.

48 Šajā ziņā jānorāda, ka tāda minētās tiesību normas interpretācija, saskaņā ar kuru tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna noteikti jāatzīst aizmuguriski notiesātajai personai – neveicot citu pārbaudi –, tiklīdz tā tikusi informēta par šī notiesājošā sprieduma esamību, nebūtu saderīga ar Pamatlēmuma 2002/584 4.a pantu. Proti, gadījumā, ja tiek izdots Eiropas apcietināšanas orderis, šim pantam ir funkcionāla saikne ar Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otro teikumu un tātad tas ir konteksta elements, kuram ir nozīme tā interpretācijā. Tomēr Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 1. punkta d) apakšpunkta ii) punktā, kā arī 3. punktā ir paredzēta iespēja ieviest procedūru pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna iesniegšanai. Šai iespējai tiktu atņemta lietderīgā iedarbība, ja dalībvalstīm būtu pienākums atzīt tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna, tiklīdz attiecīgā persona tikusi informēta par aizmugurisku notiesāšanu.

49 Turklāt tādā Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma interpretācijā, saskaņā ar kuru šajā tiesību normā ir prasīts nekavējoties atzīt tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna, netiktu pienācīgi ņemts vērā minimālās saskaņošanas konteksts, kurā iekļaujas minētā tiesību norma. Tā

kā Direktīvā 2016/343 ir piedāvāti tikai minimālie precizējumi par tiesību aizsardzības līdzekļiem, kuriem ir jābūt pieejamiem, ja nolēmums ir pieņemts aizmuguriski, neizpildot šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētos nosacījumus, saskaņā ar procesuālās autonomijas principu šie tiesību aizsardzības līdzekļi ir jānosaka katras dalībvalsts tiesību sistēmā.

50 No tā izriet, ka Savienības tiesībās dalībvalstīm ir atstāta rīcības brīvība pielāgot savas procesuālās tiesības, tomēr ņemot vērā, ka valsts likumdevēja ieviestā procesuālā kārtība nedrīkst būt mazāk labvēlīga personām Savienības tiesībās piešķirto tiesību īstenošanai nekā to tiesību īstenošanai, kas piešķirtas ar valsts tiesībām (līdzvērtības princips), un tā nedrīkst tikt izveidota tāda, kas padara praktiski neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtinošu to tiesību īstenošanu, kas ir piešķirtas ar Savienības tiesībām (efektivitātes princips) (šajā nozīmē skat. it īpaši spriedumu, 2023. gada 23. novembris, *Provident Polska*, C-321/22, EU:C:2023:911, 61. punkts un tajā minētā judikatūra).

51 Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma formulējuma analīzes rezultāts ir saderīgs arī ar šīs direktīvas mērķi.

52 Šīs direktīvas mērķis, kā norādīts tās 9. un 10. apsvērumā, ir veicināt tiesības uz taisnīgu tiesu kriminālprocesā, lai stiprinātu dalībvalstu uzticēšanos pārējo dalībvalstu krimināltiesību sistēmām (skat. spriedumu, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 36. punkts).

53 Tomēr Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma interpretāciju – saskaņā ar kuru šī tiesību norma pieļauj procesuālo kārtību, saskaņā ar kuru aizmuguriski notiesātā persona, uzzinot par savu notiesāšanu, nevis tiek informēta par tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna, bet gan tiek informēta par iespēju lūgt atkārtotu lietas izskatīšanu tiesā, kura pārbaudīs, vai ir izpildīts priekšnoteikums lietas izskatīšanai no jauna, proti, tas, ka nav izpildīti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, – var veicināt mērķa nostiprināt tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu īstenošanu, ja vien šī procesuālā kārtība atbilst šī sprieduma 46. punktā minētajiem nosacījumiem, proti, it īpaši, ka tas noteikti noved pie lietas izskatīšanas no jauna, ja nav izpildīti šajā 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, un tiesa, kuras kompetencē ir izskatīt pieteikumu par šādu lietas izskatīšanu, nevar atteikties no šīs tiesvedības, pamatojoties uz citiem kritērijiem, nevis tiem, kas ir paredzēti šajā pēdējā minētajā tiesību normā.

54 Šajā lietā iesniedzējtiesai būs jāizvērtē, vai, ņemot vērā iepriekš minētos precizējumus, Bulgārijas likumdevēja ieviestā procesuālā kārtība ir saderīga ar Direktīvu 2016/343. Tādēļ Tiesa var sniegt lietderīgas norādes šī vērtējuma veikšanai (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2022. gada 5. maijs, BV, C-570/20, EU:C:2022:348, 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

55 Pamatojoties uz lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ietverto informāciju, šķiet, ka tādos gadījumos kā pamatlietā atbilstoši Bulgārijas tiesību aktiem tikai *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa) kompetencē ir izskatīt pieteikumus par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna, jo tie būtībā ir lūgumi uzsākt jaunu procesu. Personas, kas šajā dalībvalstī ir notiesātas aizmuguriski, šādu pieteikumu var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc tam, kad ir iepazinušās ar aizmuguriski pieņemtu nolēmumu, un šis termiņš pārsniedz termiņu, kurā par šo nolēmumu var iesniegt apelācijas sūdzību.

56 Šajā ziņā vispirms jāprecizē, ka tad, ja, pamatojoties uz pieteikumu par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna, tiktu uzsākts jauns process, tikai tas nolēmums, kas tiek pieņemts jaunā procesa beigās, tiklīdz tas ieguvis *res judicata* spēku, ir galīgais nolēmums, ar kuru nosaka, vai aizdomās turētais vai apsūdzētais ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu

Direktīvas 2016/343 2. panta, lasot to tās 12. apsvēruma gaismā, izpratnē. No minētā izriet, ka procedūra pieteikuma par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna iesniegšanai, kāda tā paredzēta Bulgārijas tiesībās, notiek tajos kriminālprocesa posmos, kuriem šī direktīva ir piemērojama.

57 Turpinot – no šī sprieduma 46. un 50. punkta izriet, ka šādas kriminālprocesa izskatīšanas no jauna procedūras ieviešana, kas pati par sevi nav saistīta ar jaunu procesu, bet kas to var izraisīt, nav pretrunā Direktīvai 2016/343, ja vien šī izskatīšanas no jauna procedūra atbilst visām no efektivitātes principa izrietošajām prasībām un turklāt ar to tiek ievērots līdzvērtības princips.

58 Attiecībā uz līdzvērtības principu – ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbauda, – šķiet, ka *NPK* 423. pantā paredzētā pieteikuma par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna procedūra ar vienādiem noteikumiem ir pieejama visām aizmuguriski notiesātajām personām. Šādos apstākļos var uzskatīt, ka līdzvērtības princips ir ievērots.

59 Attiecībā uz efektivitātes principu ir svarīgi, pirmkārt, lai tiktu nodrošināts, ka pieteikuma par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna procedūras rezultātā tiesības uz jaunu procesu tiek atzītas visos gadījumos, kad nav izpildīti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi. Proti, aizmuguriski notiesātai personai tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna var tikt liegtas vienīgi tad, ja ir izpildīti minētās direktīvas 8. panta 2. punktā minētie nosacījumi (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 31. punkts).

60 Kā izriet no šodien pasludinātā sprieduma C-644/23 *Stangalov* 44. punkta, šķiet – ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbauda –, ka tāda pieteikuma par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna procedūra, kādu šajā gadījumā ir ieviesis Bulgārijas likumdevējs, šādu garantiju nesniedz.

61 Efektivitātes principa ievērošanas nolūkā iesniedzējtiesai, otrkārt, būs jāpārbauda, vai Bulgārijas procesuālajās tiesībās ir garantēts, ka aizmuguriski notiesātā persona brīdī, kad tā tiek informēta par notiesājošā sprieduma esamību, vai drīz pēc tam saņem pilna aizmuguriski pieņemtā nolēmuma kopiju un informāciju par tās procesuālajām tiesībām, tostarp par iespēju iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna, kā arī par tiesu, kurā šis pieteikums ir jāiesniedz, un termiņu, kādā tas jādara.

62 Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa norāda, ka Bulgārijas tiesībās nav nevienas tiesību normas, kurā būtu konkrēti prasīts, lai šāda informācija tiktu sniegta aizmuguriski notiesātām personām.

63 Treškārt, ikviena procedūra, kurā tiek iesniegts pieteikums par lietas izskatīšanu no jauna, ir jāorganizē tā, lai šis pieteikums tiktu izskatīts ātri, lai pēc iespējas ātrāk noteiktu, vai aizmuguriska lietas izskatīšana ir notikusi, neizpildot Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētos nosacījumus. Kā izriet no šīs direktīvas 8. panta 4. punkta un 9. panta, pati tiesību uz lietas izskatīšanu no jauna esamība ir atkarīga no konstatējuma, ka šie nosacījumi nav izpildīti. Ja dalībvalsts ievieš procesuālo kārtību, saskaņā ar kuru brīdī, kad attiecīgā persona tiek informēta par aizmuguriski pasludinātu notiesājošu spriedumu, vēl nav noteikts, vai šis notiesājošais spriedums ir pasludināts, neizpildot minētos nosacījumus, šai dalībvalstij, lai neapdraudētu efektivitātes principu, ir jānodrošina, ka šī pārbaude notiek drīz pēc pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna iesniegšanas.

64 Šī ātruma prasība ir vēl jo svarīgāka tāpēc, ka Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punktā, tāpat kā tās 39. apsvērumā, ir paredzēts, ka aizmuguriski pieņemti nolēmumi, ja nav izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, var būt izpildāmi. Ņemot vērā iespēju izpildīt aizmuguriski piespriestos sodus, lai saglabātu pieteikumu par lietas izskatīšanu no jauna lietderīgo iedarbību, šo pieteikumu izskatīšana ir jāpapildina ar vērtējumu par nepieciešamību paturēt pieteikuma iesniedzēju apcietinājumā, turklāt šādas pārbaudes pienākums ir minēts Pamatlēmuma 2002/584 4.a panta 3. punktā.

65 Šajā gadījumā šķiet, ka *NPK* 423. panta 2. un 4. punktā ir paredzēta šāda pārbaude, kuras rezultāts tomēr ir minēts tikai lēmumā par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna. Šādā valsts procesuālo tiesību sistēmā lēmuma par šo pieteikumu par lietas izskatīšanu no jauna pieņemšana ir nepieciešama pēc iespējas ātrāk, lai tiktu ievērots efektivitātes princips.

66 Ceturtkārt, efektivitātes princips prasa, lai attiecīgā persona varētu izteikties personīgi vai ar advokāta starpniecību par jautājumu, vai aizmuguriska lietas izskatīšana ir notikusi, lai gan Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi nebija izpildīti. Kā secinājumu 44.–47. punktā norādījis ģenerāladvokāts, gan apsūdzības uzturētāja, gan aizstāvja formulētajiem apsvērumiem var būt noteicoša ietekme uz šī jautājuma vērtējumu un tādējādi tie var būt izšķiroši pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna procedūras iznākumam. Tādēļ, ja aizmuguriski notiesātajai personai šajā ziņā nebūtu iespējas izvirzīt savus prasījumus, tiktu apdraudētas pamattiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu un tādējādi arī pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna procedūras efektivitāte, bet to mērķis tieši ir nodrošināt šo pamattiesību ievērošanu.

67 Tomēr, kā ģenerāladvokāts norādījis secinājumu 60.–62. punktā, šī aizmuguriski notiesātās personas iespēja iesniegt savus apsvērumus par to, vai Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi ir izpildīti vai nav, nevar tikt saprasta tādējādi, ka attiecīgajai personai ir pienākums personiski ierasties tiesā, kura izskata šo pieteikumu.

68 Šajā ziņā jāatgādina, kā norādīts šā sprieduma 41. punktā – nevar izslēgt, ka aizmuguriski notiesāta persona uzzina par notiesājošo spriedumu, nebūdama apcietināta. Šādos apstākļos attiecīgās personas pienākums personiski ierasties tiesā, kurā tā ir iesniegusi pieteikumu par lietas izskatīšanu no jauna, nozīmē – kā nospriedusi Eiropas Cilvēktiesību tiesa, kuras judikatūra, kā tas izriet no Direktīvas 2016/343 47. un 48. apsvēruma, ir jāņem vērā (šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 4. jūlijs, FP u.c. (Lietas izskatīšana tiesā, izmantojot videokonferenci), C-760/22, EU:C:2024:574, 22.–24. punkts), – noteikt pienākumu personai, kas vēl atrodas brīvībā, nonākt cietumā, lai varētu izmantot savas tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna, un tas nebūtu saderīgi ar pamattiesībām uz lietas taisnīgu izskatīšanu (ECT spriedums, 1999. gada 14. decembris, *Khalfaoui* pret Franciju, CE:ECHR:1999:1214JUD003479197, 49. punkts, un ECT spriedums, 2001. gada 13. februāris, *Krombach* pret Franciju, CE:ECHR:2001:0213JUD002973196, 87. punkts).

69 Saskaņā ar lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu no *NPK* 423. panta 3. punkta izriet, ka gadījumā, ja attiecīgā persona nav personiski ieradusies *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa), tās iesniegtais pieteikums par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna tiek atstāts bez izskatīšanas, ja vien nepastāv "pamatots iemesls", lai attaisnotu neierašanos personiski. Jāuzskata, ka šāds pienākums ierasties personiski var pārmērīgi apgrūtināt Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punktā minēto "tiesību uz lietas izskatīšanu no jauna vai citu tiesību aizsardzības līdzekli saskaņā ar tās 9. pantu" izmantošanu.

70 Visbeidzot, pēc *NPK* 423. panta saderības ar Direktīvu 2016/343 izvērtēšanas, ņemot vērā dažādās no efektivitātes principa izrietošās prasības, iesniedzējtiesai, tāpat kā jebkurai citai kompetentajai valsts tiesai – gadījumā, ja šajā ziņā tiktu apstiprināta valsts tiesiskā regulējuma nepilnība, – būs jāizvērtē, vai šos tiesību aktus, it īpaši *NPK* 423. pantu, tomēr iespējams interpretēt tādā veidā, kas ļauj ievērot šīs prasības.

71 Tādējādi valsts tiesām – kā minēts šodien pasludinātā sprieduma C-644/23 *Stangalov* 45. punktā – būs jāizvērtē, vai *NPK* 423. panta 1. punkts var tikt interpretēts tādējādi, ka tas ļauj tajā paredzēto izslēgšanu no tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna attiecināt tikai uz gadījumiem, kuros ir izpildīti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi.

72 Šīm valsts tiesām būs arī jāpārbauda, vai tādas Bulgārijas procesuālo tiesību normas kā *NPK* 15. pants kopsakarā ar speciālajām tiesību normām var tikt interpretētas tādējādi, ka no šīm tiesībām obligāti izriet, ka aizmuguriski notiesātās personas – brīdī, kad tās tiek informētas par aizmuguriski pasludinātu notiesājošu spriedumu, vai drīz pēc tam – ir jāinformē par viņu procesuālajām tiesībām, it īpaši par iespēju iesniegt pieteikumu par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna.

73 Turklāt minētās valsts tiesas varēs pārbaudīt, vai *NPK* 423. panta 3. punktā paredzētais izņēmums saistībā ar "pamatota iemesla" esamību var tikt interpretēts tādējādi, ka tas ļauj nodrošināt, ka pieteikumi par kriminālprocesa izskatīšanu no jauna tiks izvērtēti tad, ja prasītājs neierodas personiski, bet aizstāv savus prasījumus ar advokāta starpniecību.

74 Gadījumā, ja nav iespējams veikt tādu Bulgārijas tiesību aktu interpretāciju, kas atbilstu Savienības tiesību prasībām, minētajām valsts tiesām ir pienākums nepiemērot jebkuru valsts tiesību normu, kas ir pretrunā Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrajam teikumam un 9. pantam un kam ir tieša iedarbība (spriedums, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēgušā apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 28. punkts), un tām nav jālūdz vai jāgaida, lai vispirms tiktu atcelta iepriekšēja tiesību norma, kas nav saderīga ar šo direktīvu (pēc analoģijas skat. spriedumu, 2021. gada 21. oktobris, ZX (Apsūdzības raksta koriģēšana), C-282/20, EU:C:2021:874, 40. un 41. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

75 Ņemot vērā visu iepriekš izklāstīto, uz pirmā jautājuma a) un b) daļu, otrā jautājuma a) un b) daļu, kā arī uz trešo un piekto līdz septīto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums, lasot to kopsakarā ar tās 9. pantu,

ir jāinterpretē tādējādi, ka

– situācijā, kad personai aizmuguriski piespriests brīvības atņemšanas sods, lai gan šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi nebija izpildīti, šīs tiesību normas pieļauj, ka pēc termiņa, kas paredzēts, lai pārsūdzētu aizmuguriski pieņemtu nolēmumu, vienīgais pieejamais tiesiskās aizsardzības līdzeklis ir pieteikumu par lietas izskatīšanu no jauna iesniegt citā tiesā, nevis tajā, kura pieņēmusi šo nolēmumu, ja vien šī procedūra atbilst līdzvērtības un efektivitātes principiem. Šis pēdējais nosacījums tostarp paredz, ka pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna procedūra ļauj efektīvi īstenot šādu procesu visos gadījumos, kad pēc pārbaudes tiek konstatēts, ka minētās direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti. Savukārt šis pēdējais nosacījums nav izpildīts tad, ja pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna iesniedzējam ir noteikts pienākums personiski ierasties kompetentajā tiesā, pretējā gadījumā viņa pieteikumu atstājot bez virzības;

– dalībvalstī, kuras tiesību aktos ir paredzēta šāda procedūra par pieteikuma lietas izskatīšanai no jauna iesniegšanu, atbilstoši minētā 8. panta 4. punkta otrajā teikumā kopsakarā ar 9. pantu prasībai aizmuguriski notiesātajai personai – brīdī, kad tā tiek informēta par šī notiesājošā sprieduma esamību, vai drīz pēc tam – ir jāsaņem pilna aizmuguriski pieņemtā nolēmuma kopija, kā arī viegli saprotama informācija, pirmkārt, par to, ka tai ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna, ja nav izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, un, otrkārt, par procedūru, kas tai ļauj lūgt šādu lietas izskatīšanu.

***Par pirmā jautājuma c) daļu***

76 Ņemot vērā atbildi, kas sniegta uz pirmā jautājuma a) un b) punktu, otrā jautājuma a) un b) daļu, kā arī uz trešo un piekto līdz septīto jautājumu, uz pirmā jautājuma c) daļu nav jāatbild, jo iesniedzējtiesa to ir uzdevusi tikai gadījumam, ja uz pirmā jautājuma a) un b) daļu tiktu sniegta noliedzoša atbilde.

***Par otrā jautājuma c) un d) daļu, kā arī ceturto jautājumu***

77 Ar otrā jautājuma c) un d) daļu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums kopsakarā ar tās 9. pantu un 10. panta 1. punktu ir jāinterpretē tādējādi, ka šajā direktīvā noteiktās prasības ir izpildītas tad, ja tiesa, kas izskata lietu aizmuguriski, pati pārbauda, vai ir izpildīti minētās direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, un attiecīgā gadījumā aizmuguriskā nolēmumā – kura pilna kopija ir jāizsniedz attiecīgajai personai, tiklīdz tā tiek aizturēta, – norāda, ka šai personai ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna.

78 Ar ceturto jautājumu iesniedzējtiesa turklāt būtībā jautā, vai atbilstoši kārtībai, saskaņā ar kuru tiesnesis, kas izskata lietu aizmuguriski, pārbauda, vai ir izpildīti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, šajā ziņā ir jāuzklausa gan apsūdzības uzturētājs, gan apsūdzētā, kurš šādā gadījumā nav klātesošs, aizstāvis.

79 Kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, šāda procesuālā kārtība Bulgārijā nav spēkā, jo šīs dalībvalsts likumdevējs ieviesis kārtību, saskaņā ar kuru *Varhoven kasatsionen sad* (Augstākā kasācijas tiesa) ir ekskluzīva kompetence izskatīt pieteikumus par lietas izskatīšanu no jauna un šajā saistībā pārbaudīt, vai ir izpildīti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi. Iesniedzējtiesa precizē, ka, ņemot vērā šīs procesuālās kārtības īpašības un neraugoties uz tās pārliecību, ka šie nosacījumi šajā gadījumā nav izpildīti, tai par to nav jālemj.

80 Turklāt, kā izriet no atbildes, kas sniegta uz pirmā jautājuma a) un b) daļu, otrā jautājuma a) un b) daļu, kā arī trešo un piekto līdz septīto jautājumu, Direktīvai 2016/343 nav pretrunā tāda procesuālā kārtība, saskaņā ar kuru kompetence pārbaudīt, vai ir izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi ir piešķirta nevis tiesai, kas veic aizmugurisku procesu, bet gan citai tiesai.

81 To paturot prātā un kā izriet arī no šīs atbildes, ir svarīgi, lai šāda kārtība nebūtu pretrunā ne līdzvērtības principam, ne efektivitātes principam.

82 No šī sprieduma 60., 62. un 69. punkta izriet, ka Bulgārijā spēkā esošā procesuālā kārtība varētu būt pretrunā efektivitātes principam un tādēļ nebūt saderīga ar Savienības tiesībām. Tādējādi iesniedzējtiesa varētu būt saskārusies ar situāciju, kurā attiecīgais valsts tiesiskais regulējums nenodrošina "tiesību uz lietas izskatīšanu no jauna vai citu tiesību aizsardzības līdzekli" ievērošanu

Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrā teikuma un 9. panta – kuriem ir tieša iedarbība – izpratnē (spriedums, 2022. gada 19. maijs, *Spetsializirana prokuratura* (Aizbēguša apsūdzētā tiesāšana), C-569/20, EU:C:2022:401, 28. punkts).

83 Saskaņā ar šā sprieduma 74. punktā atgādināto judikatūru gadījumā, ja nav iespējams veikt tādu Bulgārijas tiesību aktu interpretāciju, kas atbilstu Savienības tiesību prasībām, iesniedzējtiesai būtu jāatstāj nepiemērota jebkura valsts tiesību norma, kas ir pretrunā Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrajam teikumam un 9. pantam, un tai nav jālūdz vai jāgaida, lai vispirms tiktu atcelta tiesību norma, kas nav saderīga ar šo direktīvu.

84 Šādos apstākļos atbilde uz otrā jautājuma c) un d) apakšpunktu un uz ceturto jautājumu, kuri jāizvērtē kopā, attiecīgā gadījumā var būt izšķiroša pamata kriminālprocesu iznākumam.

85 Lai gan Direktīva 2016/343 near tikt interpretēta tādējādi, ka tā tiesai, kas izskata lietu aizmuguriski, liek lēmumā izteikties par tiesībām uz lietas izskatīšanu no jauna (spriedums VB, 31. punkts), tā atstāj rīcības brīvību dalībvalstīm attiecībā uz tās īstenošanu un tātad nav interpretējama arī tādējādi, ka tā aizliedz šai tiesai aizmuguriska nolēmuma procesā pārbaudīt, vai ir izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punkta nosacījumi, un tad, ja tie nav izpildīti, norādīt savā nolēmumā, ka attiecīgajai personai ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna.

86 Tā kā gan apsūdzības uzturētāja, gan aizstāvja formulētie apsvērumi – kā izklāstīts šā sprieduma 66. punktā – var izšķiroši ietekmēt vērtējumu par to, vai ir izpildīti Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, pārbaudē, ko šajā ziņā veic tiesa, kura veic aizmugurisku procesu, ir svarīgi uzklausīt advokātu, kurš pārstāv attiecīgo personu, kura šādā gadījuma nav klātesoša.

87 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz otrā jautājuma c) un d) daļu, kā arī uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums kopsakarā ar tās 9. pantu un 10. panta 1. punktu jāinterpretē tādējādi, ka šajā direktīvā noteiktās prasības ir izpildītas tad, ja tiesa, kas veic aizmugurisku procesu, pati, šajā jautājuma uzklausījusi gan apsūdzības uzturētāju, gan aizstāvi, izvērtē, vai ir izpildīti minētās direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, un, ja nav, aizmuguriskajā nolēmumā – kura pilna kopija ir jāizsniedz attiecīgajai personai brīdī, kad tā tiek informēta par šo lēmumu, vai drīz pēc tam, – norāda, ka šai personai ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna.

### *Par astoto jautājumu*

88 Ar astoto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums un 9. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie piemērojami ne tikai aizmuguriskas notiesāšanas gadījumā, bet arī aizmuguriskas attaisnošanas gadījumā.

89 Minētā tiesa uzskata, ka nevar izslēgt, ka VB tiks attaisnots. Tādēļ, pirms tiek turpināts aizmugurisks process pret VB un tiek lemts par viņa vainu vai nevainīgumu, tā vēlas noskaidrot, vai aizmuguriskas attaisnošanas gadījumā tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu tiks atbilstoši aizsargātas.

90 Šajā ziņā jānorāda, kā ģenerāladvokāts minējis secinājumu 33. un 34. punktā –, ka tiesības uz lietas taisnīgu izskatīšanu, kuru būtisks elements ir tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā, ir piemērojamas ikvienā kriminālprocesā, kurā var tikt pieņemts nolēmums par apsūdzētās personas nevainīgumu vai vainīgumu. Ņemot vērā Direktīvas 2016/343 47. un 48. apsvērumu, no kuriem

izriet, ka, interpretējot šo direktīvu, ir jāņem vērā Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra par ECPAK 6. pantu, lai atbildētu uz astoto jautājumu, jābalstās uz šīs tiesas judikatūru, saskaņā ar kuru apsūdzētajam ir pamattiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā jebkuros apstākļos, pat ja galīgais iznākums viņam ir labvēlīgs (ECT spriedums, 2005. gada 15. decembris, *Vanyan* pret Krieviju, CE:ECHR:2005:1215JUD005320399, 20.–25. un 67. punkts).

91 Šo tiesību piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā plašais tvērums turklāt ir uzsvērts pašā Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punkta formulējumā, kurā ir minēts "nolēmums par aizdomās turētā vai apsūdzētā vainīgumu vai nevainīgumu".

92 Šā Direktīvas 2016/343 8. panta 2. punkta formulējuma sekas ir tādas, ka šīs direktīvas 8. panta 4. punktā un 9. pantā ietvertais jēdziens "nolēmums" attiecas uz visiem kriminālprocesa rezultātā pieņemtiem nolēmumiem par apsūdzētās personas vainīgumu vai nevainīgumu.

93 Minētās direktīvas 8. panta 4. punkta un 9. panta tvērumu nevar nodalīt no šīs pašas direktīvas 8. panta 2. punkta piemērojamības, jo minētajā 8. panta 4. punktā un 9. pantā paredzētās "tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna vai citu tiesību aizsardzības līdzekli" ir balstītas tieši uz tās 8. panta 2. punktā paredzēto nosacījumu neizpildi.

94 Šo interpretāciju neatspēko tas, ka Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punktā ir ietverts formulējums "kad minētās personas ir aizturētas". Proti, šie vārdi ir saistīti ar frāzi "jo īpaši", no kuras izriet, ka aizturēšana nav vienīgais šajā tiesību normā paredzētais gadījums.

95 Tādējādi uz astoto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums un 9. pants jāinterpretē tādējādi, ka tie piemērojami ne tikai aizmuguriskas notiesāšanas gadījumā, bet arī aizmuguriskas attaisnošanas gadījumā.

## Par tiesāšanās izdevumiem

96 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība izriet no tiesvedības, kas notiek iesniedzējtiesā, tāpēc tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

**1) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/343 (2016. gada 9. marts) par to, lai nostiprinātu konkrētus nevainīguma prezumpcijas aspektus un tiesības piedalīties klātienē lietas izskatīšanā tiesā krimināprocesā, 8. panta 4. punkta otrais teikums kopsakarā ar šīs direktīvas 9. pantu**

**jāinterpretē tādējādi, ka**

– **situācijā, kad personai aizmuguriski piespriests brīvības atņemšanas sods, lai gan šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi nebija izpildīti, šīs tiesību normas pieļauj, ka pēc termiņa, kas paredzēts, lai pārsūdzētu aizmuguriski pieņemtu nolēmumu, vienīgais pieejamais tiesiskās aizsardzības līdzeklis ir pieteikumu par lietas izskatīšanu no jauna iesniegt citā tiesā, nevis tajā, kura pieņēmusi šo nolēmumu, ja vien šī procedūra atbilst līdzvērtības un efektivitātes principiem. Šis pēdējais nosacījums tostarp paredz, ka pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna procedūra**

**ļauj efektīvi īstenot šādu procesu visos gadījumos, kad pēc pārbaudes tiek konstatēts, ka minētās direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi nav izpildīti. Savukārt šis pēdējais nosacījums nav izpildīts tad, ja pieteikuma par lietas izskatīšanu no jauna iesniedzējam ir noteikts pienākums personiski ierasties kompetentajā tiesā, pretējā gadījumā viņa pieteikumu atstājot bez virzības;**

– **dalībvalstī, kuras tiesību aktos ir paredzēta šāda procedūra par pieteikuma lietas izskatīšanai no jauna iesniegšanu, atbilstoši minētā 8. panta 4. punkta otrajā teikumā kopsakarā ar 9. pantu prasībai aizmuguriski notiesātajai personai – brīdī, kad tā tiek informēta par šī notiesājošā sprieduma esamību, vai drīz pēc tam – ir jāsaņem pilna aizmuguriski pieņemtā nolēmuma kopija, kā arī viegli saprotama informācija, pirmkārt, par to, ka tai ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna, ja nav izpildīti šīs direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, un, otrkārt, par procedūru, kas tai ļauj lūgt šādu lietas izskatīšanu.**

2) **Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums kopsakarā ar tās 9. pantu un 10. panta 1. punktu**

**jāinterpretē tādējādi, ka**

**šajā direktīvā noteiktās prasības ir izpildītas tad, ja tiesa, kas veic aizmugurisku procesu, pati, šajā jautājuma uzklausījusi gan apsūdzības uzturētāju, gan aizstāvi, izvērtē, vai ir izpildīti minētās direktīvas 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi, un, ja nav, aizmuguriskajā nolēmumā – kura pilna kopija ir jāizsniedz attiecīgajai personai brīdī, kad tā tiek informēta par šo lēmumu, vai drīz pēc tam, – norāda, ka šai personai ir tiesības uz lietas izskatīšanu no jauna.**

3) **Direktīvas 2016/343 8. panta 4. punkta otrais teikums un 9. pants**

**jāinterpretē tādējādi, ka**

**tie piemērojami ne tikai aizmuguriskas notiesāšanas gadījumā, bet arī aizmuguriskas attaisnošanas gadījumā.**

[Paraksti]